

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbaja vsak četrtlet in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprto reklamacije so poštnine proste.

Učitelji — socialdemokrati.

Pretežna večina slovenskega učiteljstva je doslej služila v liberalnem bojnem taboru. Do vodilne vloge niso nikdar prišli, ampak smeli so s svojimi generali hoditi na vojne pohode med kmete ali pa na parade po mestih in trgih. Kmetje so jih smatrali kot janičarje, kot poturice, ki so izkočili iz ljudskega tabora in služili potem liberalnim četovodjem kot špijoni, vodniki in prednja straža; liberalna inteligenca pa jih je smatrala za svoje lakaje, katere lahko slepo uporablja za svoje namene.

Toda tudi med janičarji in lakaji je prišlo, kakor nam pravi zgodovina, večkrat do uporov. Ravno tako je prišlo sedaj med dolgoletnimi zvestimi lakaji slovenskih liberalcev, med liberalnimi učitelji, do ustaje. Odpovedali so svojo službo v liberalnem taboru.

Smatrali so se za enakopravne z drugimi liberalci, a v istini ni bilo tako. V Ljubljani so imeli liberalci oddati pri zadnji volitvi za deželni zbor dne 14. t. m. tri mandate. Učitelji so za-se zahtevali enega. Liberalni generalštab jim ga je milostno dovolil, toda ne v mestni skupini, ampak v splošni, kjer bi trebalo boja — proti socialdemokratom. Boja proti socialistom pa liberalni učitelji niso hoteli, ker so jim po mišljenju zadnji čas postajali vedno bolj sorodni, odklonili so mandat v splošni kuriji, in tako sedaj noben liberalni učitelj ni bil izvoljen. Svet se sicer vsled tega ne bo podrl, tudi učiteljskemu stanu ne bo škode, ker je naša katoliška stranka izvolila dva katoliško misleča učitelja v deželni zbor, vendar stvar je zanimiva. Kaže nam, kako nizko ceni liberalci svojega somišljenika, ako je učitelj!

Liberalno učiteljstvo je vsled tega izstopilo iz narodno napredne stranke in išče poti v drug tabor. Ali bodo prišli k ljudstvu nazaj? Ali se bodo uklonili ljudski volji in mu spoštovali najdražji svetinji, vero in narodnost? Kdorkoli pride med nas, nam je brat, razlike ni med nami! Toda liberalni učitelj mrzi vse, kar je verskega, narodnost mu je deveta briga, liberalnemu učitelju je želodec in plača vse. Za to se je dosedaj liberalno učiteljstvo napotilo tudi v tabor, kjer se vojskujejo le za gmotne vzore, v socialdemokratski tabor!

Pri nas na Štajerskem je že enkrat hotelo liberalno učiteljstvo z divjim krikom preskočiti v socialdemokratski tabor. Bilo je začasa takozvanih jungovcev, ko je misijonaril po Spodnjem Štajerskem nemški socialdemokrat Horvatek. Toda vstali so nekateri

treznejši elementi in preprečili prestop. Sedaj je priložnost lepša, nihče jih ne bo več oviral.

Učitelji itak v liberalno stranko niso več prav sodili. Pogrešali so pri liberalcih odločnega gospodarskega programa, brez katerega učitelj med ljudstvom ni mogel dobiti trdnih tal. V verskem boju so mu liberalci bili preveč neodkriti, iz strahu pred ljudstvom niso upali razviti svojega brezverskega programa. V narodnem oziru pa so bili liberalci učiteljem prenapeti! Postanimo pri narodnosti!

Narodno naše liberalno učiteljstvo ni bilo nikdar. Kadar se je šlo za narodne boje, je učiteljstvo z malimi izjemami stalo ob strani. Ni imelo smisla za narodnost. Mnogi so za svoj napredek dobropremišljeno nemškutarili tako, da je zvedel za to glavar in nadzornik. Pa tudi v šoli naše liberalno učiteljstvo ne udarja na narodne strune.

Ko stopi naša mladina iz šole, ne ve, kakšne narodnosti je. Pride v življenje in tam je vsled tega lahko, dobiti jo tudi v nemškutarski tok. Zato pa imamo Slovenci toliko izdajice in odpadnikov. Tega pa drugi nihče ni kriv kakor liberalno naše učiteljstvo, ki mladino ni vzgojevalo narodno. Zgodovina slovenskega naroda bo z vso upravičenostjo pisala, da so bili liberalni učitelji grobokopi slovenstva. Njihova narodna mlačnost in neznačajnost nam ubija narodnost naše slovenske mladine ter nam vzgaja poturice in neznajneže. Jabolko ne pade daleč od drevesa.

Učiteljstvo bo šlo torej sedaj po svoji pretežni večini hlapčevati v socialdemokratski tabor! Vsem so voljni hlapčevati, le vernemu in narodnemu ljudstvu ne. Kakor doslej bomo tudi na novi poti sledili učiteljstvu ter jih kazali ljudstvu v resnični sliki. Nismo nasprotniki učiteljskega stanu, ampak njegovi zagovorniki, vojskujemo se le proti onim političnim strujam med učiteljstvom, ki so naši veri in narodu sovražne.

Politični ogled.

— V državnem zboru se je zadnji teden nadaljevala razprava o začasnem proračunu. Od Nemcev je govoril Malik ter opravičeval surove napade Nemcev na Slovence v Ptuj, Mariboru in Celju. Rekel je, da je bil priča razgrajev. Dr. Korošec mu zakliče, da ni bil samo priča, ampak tudi vodja razgrajev. Malik je to moral priznati in sedaj smo ra-

dovedni, če bo državni pravdnik zasledoval Malika ali ne. Dr. Benkovič in dr. Korošec sta z mejklici spravljala Malika v zadrego, popravljala njegove neresnične podatke in mu ugovarjala. Nemški petelini so bili vsled tega hudo razkačeni in ker si niso znali drugače pomagati, so psovali. Kadar zmanjka človeku dokazov, začne psovati in zmerjati. Izmed slovenskih poslancev je govoril Hribar. Vlada je zadnji teden pridno iskala glasov za proračun, a jih ni našla. Za to se še tudi zadnji teden ni vršilo glasovanje.

— Začasni proračun. Dne 15. t. m. je prišlo v zbornici do glasovanja o začasnem proračunu. Narodna zveza Slovenskega in Hrvatskega kluba je sklenila po resnem pretresovanju, da glasuje proti proračunu. Slovenci in Hrvati nimajo do sedanjega vlade in do strank, na katere se vlada sedaj opira, nobenega zaupanja, in vlada se tudi ni potrudila, da si to zaupanje pridobi. Dokler ne dobijo naši poslanci dovolj jamstva, da se bo vlada ozirala tudi na naše želje in zahteve, na program slovenski in hrvatski, ni mogoče, vlade podpirati. Sklenilo se je torej glasovati proti. To je načelstvo Narodne zveze po svojih načelnikih tudi javilo sedanjemu ministrskemu predsedniku. Važno je bilo tudi, ali naj glasujejo poslanci za nujnost rešitve začasnega proračuna ali ne. Splošno je bilo mnenje, da je to stvar taktike. Ako se kaj doseže s takim glasovanjem, recimo, da se razpusti parlament, potem se naj glasuje proti nujnosti. Za nujnost je treba namreč dvotretjinske večine navzočih poslancev. Ker pa so socialdemokrati sklenili glasovati za nujnost, imela je vlada dvotretjinsko večino, in glasovanje naših poslancev proti nujnosti, bi bil samo udarec po vodi. Vsled tega so sklenili glasovati za nujnost, ki je bila sprejeta z vsemi proti 55 glasovi. Stališče opozicije proti proračunu samem je zastopal v javni zbornici načelnik Slovenskega kluba dr. Susteršič.

— Finančna odškodnina za aneksijo. „Frankfurter Zeitung“ poroča iz Carigrada: Danes, 13. t. m., je dunajska vlada potom svojega civilnega agenta iz Soluna, ki je bil na Dunaju pri Aehrenthalu, izročila svojemu poslaniku markgrofu Pallaviciniju v Carigradu posebno noto, katero je poslanik danes izročil turškemu velikemu vezirju Kiamil-paši. V noti se povdarja, da je Avstro-Ogrska pripravljena pogajati se s Turčijo glede na finančno odškodnino za aneksijo Bosne.

— Pogajanja med Avstrijo in Rusijo. Ruska vlada je z zadoščenjem vzela zadnjo avstrijsko noto

PODLISTEK.

Kratka zgodovina 47. pešpolka.

Fr. Urlep.

(Dalje.)

Po petdnevni zmagonosni bitki pri Novari je odšel polk proti Srednji Italiji v Firence in Livorno, da je pomiril tamošnjo vstašno gospostvo.

V Firence, Livorno, Bolonji in Milanu bil je naseljen polk do leta 1859. Tega leta pa se je infanterija novo organizirala, po kateri je bil polk sestavljen samo iz 4 bataljonov in 1 bataljona grenadirjev. 4. bataljon bil je v Mariboru, a je moral, ko je v Milanu izbruhnila vojska, tudi v Italijo.

Ker Lahi z izidom prejšnje bitke nikakor niso bili zadovoljni, so na račun od strani francoskega cesarja Napoleona III. obljubljene pomoči spet napovedali vojno, v kateri je stala Avstrija sama proti laški in francoski vojni. Dne 29. aprila 1849 bila je spet proglašena bitka. Po dolgotrajnih in napornih pohodih, kjer so večkrat trčili v ogromnega sovražnika, so bile avstrijske čete konečno primorane, da so se pričele po bitki pri Magenti umikati proti reki Minčiji.

Dne 24. junija prišlo je po dvadnevem težkem pohodu zahodno od Verone do odločilne bitke, v kateri so se avstrijske čete kljub toli številnejšemu sovražniku hrabro ustavljale od ranega jutra do poludne, na kar pa so se morale pričeti umikati.

V tej bitki morala je odstopiti Avstrija Lahom lombardsko provinco z glavnim mestom Milanom, obdržala pa si je še do leta 1866 beneško provinco.

Kako viteško hrabrost, vstrajnost in zmožnost je v tej bitki pokazal častniški kor 47. polka, pač ni lahko popisati.

Od polkovnika do najmlajšega poročnika storil je vsak svojo visoko častniško nalogo in bil kot hraber poveljnik povsod na mestu.

Dovolj jasno priča nam to sledeči slučaj:

Stotnik Balabane moral je par dni pred bitko v bolnišnico v Mantuvo. Ko je zvedel, da stopijo avstrijske čete kmalu spet v boj, je takoj, čeravno še bolehen, zapustil bolnišnico in se napotil peš proti Solferinu, kamor je dospel z velikim naporom, ker so bile vse ceste prenapolnjene z raznimi vozovi. Kakor nadalje pravi zgodovina, je, ko je dospel do bojišča, stopil z nepopolno pogumnostjo spet pred svojo stotnijo, ki je stala ravno v bojni vrsti, prevzel povelje in se hrabro bojeval in zapovedoval do poludne, do usodepolnega trenutka, ko je, zadet od sovražne kroglice, moral iz bojne črte in nevarno ranjen zapustiti hrabro svojo stotnijo. Istočasno bil je ranjen tudi poročnik Strnad iz Slov. Bistrice. Oba sta bila pozneje odlikovana.

Ravno tako hrabro bojevalo pa se je tudi moštvo v tej bitki: polno imen podčastnikov in prostakov čitamo v zgodovini 47. polka, ki so se v raznih nevarnih trenutkih izvanredno odlikovali.

Prvemu bataljonu je po pet ur trajajoči bitki zmanjkalo patron. V tem trenutku prijezdi do bataljona brigadir general Bils in povpraša, kako je s strelivom. Brez dolgega pomišljanja stopi oddelkovodja Kloci k generalu, in mu hrabro javi: „Pomanjkuje nam sicer patron, imamo pa še bajonete.“ Temu je sledilo prostovoljno še več moštva in na povelje: „Za menoj!“ so se zapodili z brušnimi bajoneti na bliža-

jočo se jim sovražno gručo, ki so jo hrabro zavrnili. Oddelkovodja Kloci bil je za ta hrabri čin odlikovan s srebrno kolajno I. reda.

Koliko lahko stori na bojišču požrtvovalen prostak, kaže nam sledeči dogodek iz te bitke:

Dne 24. junija, kmalu potem ko je napočil svit, so javile straže tretjega bataljona, da se bliža večja sovražna kolona, obstoječa iz enega bataljona francoskih lovcev, dveh bataljonov pešcev in ene eskadron kavalarije. Vse sprednje patrulje hitele so v ozadje h glavnim oddelkom. Razvodnik Jože Lužar in pa prostak Miha Bihanec pa sta sklenila, se prav nič več omikati, dokler ne spraviša s konjev tri častnike, ki so jezдили na čelu bližajočih se jim sovražnikov. Kakor sta bila sklenila, tako sta tudi izvršila. Vlegla sta se v goste grmovje ob cestnem jarku, kjer sta z največjo mirnostjo čakala na plen, ne zmeneč se za neko sovražno patruljo, ki je mimo jezdila. Ko so jima prej omenjeni jezdec dospel v primerno bližino na 50 do 60 korakov, sta sprožila in na mah sta se zgrudila dva častnika, tretji pa je stekel nazaj k sovražnim oddelkom, kjer je vsled tega nastalo močno vpitje in nered. Med tem časom pa je bila dana prilika hrabrima peščema, da sta se rešila k 9. diviziji, ki je bila že v neposredni bližini pripravljena za boj.

Oba sta bila odlikovana z velikimi srebrnimi kolajnami I. reda.

Leta 1848, 1849 in 1859 se je 47. polk, grof Kineky, kakor se je imenoval od leta 1827 do 1864, tako odlikoval, da je v zgodovini vse polno pesmi, povesti in drugih poročil, posnetih iz raznih resničnih dogodkov, ki nam opisujejo in pričajo brezmejno hrabrost slavnih štajerskih vojščakov 47. polka. Pol-